

RYNKI I INSTYTUCJE FINANSOWE PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

1. Prawo dewizowe a swoboda przepływu kapitału

Jednym z celów Unii Europejskiej jest budowa wspólnego rynku, na którym będzie możliwy swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału. Wspólny rynek ma umożliwić wszystkim obywatelom i firmom mającym siedzibę i mieszkającym w jednym z krajów członkowskich łatwe i efektywne prowadzenie działalności oraz obracanie kapitałem we wszystkich państwach Wspólnoty.

Przystąpienie Polski do UE otworzy polskim instytucjom finansowym nowe możliwości prowadzenia działalności. W dniu uzyskania członkostwa polskie banki, zakłady ubezpieczeń, domy maklerskie, fundusze inwestycyjne i inne podmioty świadczące usługi finansowe zostaną włączone do jednolitego rynku UE. Oznacza to, że będzie je obowiązywała zasada "jednolitej licencji". Zgodnie z nią, ww. podmioty po otrzymaniu pozwolenia na prowadzenie działalności w jednym z krajów członkowskich, będą mogły ją rozpocząć na terenie wszystkich państw UE, np. poprzez oddziały. Nie będą przy tym musiały ubiegać się o dodatkowe zezwolenia w kraju, w którym zamierzałyby podjąć działalność, lecz uzyskają pełną swobodę prowadzenia działalności na terenie całej UE oraz możliwość oferowania usług i produktów większej liczbie klientów. Dla polskich obywateli, z kolei, uczestnictwo w jednolitym rynku usług finansowych UE będzie oznaczać dostęp do oferty instytucji finansowych działających we wszystkich krajach członkowskich.

Uczestnictwo w jednolitym rynku usług finansowych oznaczać będzie dla polskich firm konieczność wprowadzania nowych rozwiązań organizacyjnych i technologii oraz wiązać się będzie ze zwiększeniem konkurencji ze strony firm zagranicznych. Polskie instytucje finansowe będą musiały przeznaczyć większe środki na reklamę i promocję, poszukiwać możliwości obniżania kosztów działalności, a także podnosić jakość usług. Będzie to niewątpliwie korzystne dla ich klientów, gdyż zapewni im dostęp do nowych atrakcyjnych produktów oraz obniży wysokość opłat.

2. Sektor bankowy po przystąpieniu Polski do UE

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej zapewni szereg korzyści zarówno klientom polskich banków, jak i podmiotom prowadzącym działalność bankową. Kluczowe znaczenie dla stabilności polskiego sektora bankowego, a co za tym idzie zwiększenia poziomu zaufania polskiego społeczeństwa do banków, mają zobowiązania, jakie podjęła Polska w trakcie negocjacji. Polska zobowiązała się m.in. do dostosowania prawa krajowego do regulacji unijnych, w tym w zakresie systemu gwarantowania depozytów. Regulacje te są bardzo korzystne dla osób posiadających konta bankowe. Zgodnie z nimi, w razie niewypłacalności banku, jego klienci otrzymają zwrot środków zgromadzonych na rachunkach do wysokości 20 tys. euro. Umocnieniu sektora bankowego oraz zwiększeniu bezpieczeństwa i przejrzystości jego funkcjonowania sprzyja wprowadzenie przepisów unijnych dotyczących przeciwdziałania procederowi prania brudnych pieniędzy oraz wymogów ostrożnościowych i nadzorczych. Podjęte działania dostosowawcze pozytywnie wpłyną na stabilność banków oraz wzrost zaufania ich klientów. Zgodnie z przepisami wspólnotowymi kapitał własny banku spółdzielczego powinien wynosić minimum 1 mln euro. Tymczasem polskie banki

spółdzielcze działające na mocy ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych i zasadach ich zrzeszania się, w większości posiadają znacznie mniejszy kapitał własny. W wyniku negocjacji Komisja Europejska zaakceptowała polski wniosek o okres przejściowy na dostosowanie funduszy własnych banków spółdzielczych do minimalnego poziomu 1 mln euro do dnia 1 stycznia 2008 r. Wyjątek stanowią tzw. SKOK-i tj. Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe oraz Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), które zostały zwolnione z tego obowiązku, ze względu na szczególny rodzaj prowadzonej działalności. Kolejne korzyści przyniosą klientom banków przygotowania Polski do wprowadzenia euro, a w konsekwencji przyjęcie jednolitej waluty europejskiej. Wpłynie to m.in. na obniżenie poziomu oprocentowania kredytów bankowych do wysokości porównywalnej z kredytami udzielanymi w innych państwach strefy euro. Zlikwidowane zostaną również koszty transakcyjne przy wymianie złotego na euro oraz ryzyko zmiany kursu euro/złoty, które ogranicza prowadzenie transakcji handlu zagranicznego.

3. Rynek ubezpieczeniowy po wstąpieniu Polski do UE

Bezpieczeństwu obrotu gospodarczego sprzyjać będzie dostępny dla osób trzecich rejestr agentów ubezpieczeniowych. Będzie on zawierał o wiele więcej informacji niż obecnie prowadzona przez organ nadzoru baza danych pośredników (m.in. możliwe będzie sprawdzenie, dla których zakładów ubezpieczeń pracuje dany agent). Wg obowiązujących przepisów instytucja prowadząca wykaz pośredników nie ma obowiązku udostępniania klientom firm ubezpieczeniowych informacji zawartych w bazie danych. Bardzo istotne zmiany w związku z akcesją Polski do zjednoczonej Europy czekają rynek ubezpieczeń komunikacyjnych. Dotychczas Polak przekraczający granice własnym samochodem musiał posiadać dodatkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej - tzw. zieloną kartę. Był to dodatkowy koszt ponoszony w związku z np. wakacyjnym wyjazdem. Trzeba było też z góry znać czas trwania wyjazdu, aby wykupić odpowiednio długie ubezpieczenie. Po wejściu do UE wszystko się uprości. "Krajowa" polisa OC komunikacyjnego będzie chroniła polskiego kierowcę na całym obszarze UE. Rozszerzenie skali ochrony OC poza zdarzenia z obszaru Polski może jednak spowodować nieznaczny wzrost cen tego typu polis także dla osób nie wyjeżdżających samochodami z Polski. Fakt, że w UE wystarczy jedna, krajowa, polisa samochodowego OC, wymusza na Polsce stworzenie centralnego rejestru pojazdów, kierowców i umów ubezpieczenia. Pomimo że koszty stworzenia rejestru danych poniosą przynajmniej częściowo polscy właściciele aut, to z czasem jej istnienie może przyczynić się do spadku cen, w związku z likwidacją zjawiska unikania płacenia za OC, które obecnie w Polsce ma miejsce.

Wejście do Unii uprości także procedury zaspokajania roszczeń poszkodowanych poza granicami Polski. Dzięki temu poprawi się sytuacja osób poszkodowanych w wypadkach drogowych na terytorium Unii, a poza granicami kraju zamieszkania. Osoba poszkodowana, dzięki instytucji reprezentanta do spraw roszczeń, będzie miała możliwość dochodzenia swoich roszczeń w kraju zamieszkania.

4. Rynek funduszy emerytalnych po wstąpieniu Polski do UE

Obecność w UE spowoduje, że w Polsce zaczną obowiązywać unijne standardy dotyczące wypłaty emerytur dla osób, które okres swojej aktywności zawodowej spędziły w różnych krajach Europy. W takim przypadku emerytura będzie składała się z kilku części - w proporcji do praw do emerytury wypracowanych w różnych krajach. Szczegółowo kwestie te regulować będą zasady polityki socjalnej, której jednak zasada swobody świadczenia usług nie dotyczy.

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i objęcie nas zasadą swobody świadczenia usług będzie natomiast miało wpływ na funkcjonowanie rynków finansowych, na których działają kapitałowe fundusze emerytalne. Wpływ akcesji będzie inny w przypadku otwartych funduszy emerytalnych (nasze OFE), a inny w przypadku pracowniczych programów emerytalnych (PPE). OFE zaliczane są do sfery finansów publicznych, będących pod kontrolą rządu. W krajach Unii nie działają obecnie tego rodzaju fundusze i nie ma w stosunku do nich unijnych regulacji. Nasze przystąpienie do Unii nie zmieni zatem zasad działania OFE. Inaczej będzie w przypadku PPE. Tego typu programy znane są w Unii i zasady ich funkcjonowania określa odpowiednia dyrektywa. Po naszym wejściu do Unii środki zgromadzone w PPE będą mogły być inwestowane w innych krajach. Zarządzanie aktywami będzie można powierzać firmom z innych krajów Unii. Zwiększy to konkurencję i przyczyni się do obniżki kosztów. Korporacje międzynarodowe prowadzące działalność w Polsce będą mogły oferować zatrudnianym tutaj pracownikom te same dodatkowe programy emerytalne, co w innych krajach Unii. Wymagać to będzie ujednoczenia zasad opodatkowania wnoszonych składek, wypłat świadczeń i transferów środków.

5. Rynek kapitałowy po przystąpieniu Polski do UE

Włączenie polskiego rynku kapitałowego w struktury Unii Europejskiej spowoduje, że poszerzą się możliwości inwestycyjne dla polskich inwestorów, które choć dostępne już dziś, w praktyce ograniczają się jedynie do polskiego rynku kapitałowego. Zgodnie z zasadą jednolitego paszportu europejskiego, pośrednicy finansowi z krajów UE zaproponują inwestorom bezpośrednio inwestycje na giełdach europejskich. Inwestowanie w papiery wartościowe, oferowane na giełdach UE, będzie jeszcze mniej skomplikowane po wprowadzeniu w Polsce jednolitej waluty europejskiej. Jednocześnie inwestowanie stanie się bezpieczniejsze. Specjalny system rekompensat zabezpieczy pieniądze inwestorów przed skutkami upadłości domów maklerskich. Zwiększy się zaufanie inwestorów do instytucji rynku kapitałowego, ponieważ kwota środków złożonych przez inwestorów w domach maklerskich będzie gwarantowana do wysokości 7.000 euro w 2004 roku. Górna granica środków objętych systemem rekompensat zwiększy się aż do wysokości 22 tys. euro w 2008 roku. Instytucje finansowe będą musiały przestrzegać ścisłych przepisów unijnych dotyczących przeciwdziałania procederowi prania brudnych pieniędzy oraz rygorystycznych norm ostrożnościowych. Systemy rozrachunku papierów wartościowych będą obligowane do wprowadzania coraz szybszych i sprawniejszych systemów rozliczeń.

Zwiększy się konkurencyjność instytucji oferujących usługi pośrednictwa finansowego na rynku papierów wartościowych. Pośrednicy finansowi z krajów UE będą uruchamiać działalność na terenie krajów objętych akcesją bez konieczności spełnienia dodatkowych formalności. Jednocześnie polskie instytucje finansowe będą mogły bez przeszkód konkurować z instytucjami krajów członkowskich na rynku wewnętrznym Unii. Domy maklerskie i inni pośrednicy zaoferują nowe usługi finansowe. W wyniku zwiększenia konkurencji, ceny tych usług mogą się obniżyć.

Moim zdaniem przystąpienie Polski do Unii Europejskiej będzie bardzo korzystne, ponieważ spowoduje, że polski rynek kapitałowy będzie zaliczany do kręgu rynków stabilnych. Spowoduje to zwiększenie udziału polskich instrumentów finansowych w portfelach funduszy inwestycyjnych działających globalnie. Zwiększona dostępność kapitału powinna wpłynąć na obniżenie kosztów pozyskiwania kapitału przez polskie przedsiębiorstwa i wpłynąć na ich rozwój, który przełoży się na zwiększenie zatrudnienia w gospodarce.